

ADMINISTRAȚIA
Arad, Str. Aulioh (Adam)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rii de Duminică pe
un fl. 2.—

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Se înscrie în se înaltă.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Str. Aulioh (Adam)

INSERTIUNILE:
de 1/4 garmod: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia-ora 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
la loc.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Maghiarisare prin biserică.

(I) Nimic n'au lasat neprofanat, ei târât-au și biserica în lupta militantă politică, ear' altarul sfânt unealta l'au coborît pentru maghiarisarea naționalităților.

Așa s'a întâmplat apoi, că Șocații din Santova pentru a scăpa de maghiarisare, s'au declarat cu toții gata a trece dela biserica catolică la cea ortodoxă. Mai eri alaltaeri, adevărat, ziarele maghiare vesteau că a intervenit în cauză arhiepiscopul Császka, și că e nădejde ca cei 1200 credincioși să fie ademeniți și să renunțe la planul lor de a se lăpăda de catolicism.

Ori-cum s'ar întempla însă, tentativa s'a săvârșit. Este dovedit prin fapte, că orbiți de șovinism, unii preoți catolici și evanghelici caută să maghiarizeze prin biserică, înstrăinând astfel pe credincioși de casa Domnului și silindu-i chiar să caute refugiu în stul altei biserici.

Ear' exemple despre aceasta ni-se dau zilnic. Astfel numai în numărul de eri al ziarelor maghiare am cetit despre două atentate de felul acesta.

Sub titlul „Demonstrație antimaghiară în biserică” foile patriotice se jeluesc că la Mezöberény s'a întemplat o demonstrație neînțeleasă. Când preotul Jeszensky Károly (de legea evanghelică) a început să predice unguște o mare parte a credincioșilor în chip demonstrativ au eșit din biserică. Judele de instrucție din Giula, Balogh a și fost alaltăieri la Mezöberény pentru a începe o anchetă...

Șirete, cum sunt, foile maghiare se înțelege, că nu scriu nimic despre naționalitatea demonștrărilor, cari sunt Slovaci și — ca la Szarvas mai lunile trecute — nu vor să se lase a fi maghiarizați prin biserică.

Un lucru vestesc însă și ziarele maghiare: judele de instrucție a fost trimis să investigheze afaceri bisericesti. Va să zică au ajuns patrioții să introducă juzii de instrucție și în biserică! Ca mâne vor sări la mijloc procurorii și poliția, înspre clasică ilustrare a toleranței propovăduite de întemeietorul bisericii creștine.

Tot în foile de eri cetim:

„Limba maghiară câștigă teren. Oravițamontană este o comună străină (Va să zică nemaghiarii sunt străini — idegen ajku — în țeara aceasta! „Tr. Poporului”), locuită de cetățeni de naționalitate Nemți și Români. Nu de mult încă, cuvântul maghiar era rar pe aici, ca corbul alb. În biserica rom. cat. numai predici nemțești se făceau, evanghelia earăși numai nemțește se citea. Că aceasta se va schimba de aci încolo, e meritul societății „Arany” care are menirea să răspândească limba maghiară, și a protopopului abate Kruesz Ferencz. La inițiativa cercului „Arany” protopopul catolic a dispus ca în fiecare zi, la sârbătoare și Duminică evanghelia să se citească și în limbă maghiară, ear' ziua a doua a sârbătorilor mari să se țină predică ungușcă.”

Se înțelege că dispoziția aceasta este pe cât de păcătoasă pe atât de caraghioasă.

Ear' bucuria cu care vestesc ziarele unguște acest mare eveniment, denotă cel mult starea bolnăvicioasă de care sufer șovinistii.

Ce ispravă mare adevăcă prin ceteria evangheliei în unguște? Se perde numai vremea și se vor plictisi credincioșii, cari nu vor înțelege nimic, ear' când vor auzi pe preot predicând unguște, mai ales dacă va fi de cei cu accent „igazi magyáros”, de pe la Kecskemét, cum ar zice unchea șul Diamandi, o să creadă că l'a apucat pe preot alte ale și își vor face cruce ca D-zeu să-i redea firea.

Rugăciunea aceasta s'ar putea face de altfel pentru toți cei cari s'au apucat să maghiarizeze prin biserică.

Pentru că dacă ei vor urma calea apucată, vor ajunge să compromită cu desăvârșire biserica.

Naționalităților le vor face de altfel serviciu: le vor silii să caute refugiu într'o biserică mai națională și să rupă ori ce comunitate religioasă cu șovinistii smintiți la fire.

Ex-lexul și interesele erariului. Până ce Bánffy se ține la putere propăt de clica tiszaiștă, care ține să-i lungească zilele de nenorocită domnie, dările, în loc d'a încurge regulat, după cum se laudau jurnalele plătite, încep a nu mai fi plătite, ear' darea de consum, cu atât mai puțin se poate încassa. Afară de astea erarul va avea să suferă foarte mult din pricină, că restanțele de contribuții nu și-le poate încassa, căci executorii nu mai au dreptul să-și exercite nefasta-le meserie. Că Bánffy e de vină și răspunzător pentru încurcătura în care e împins erarul, nu mai încape în doială.

Un succes al Nemaghiarilor. În ședința de alaltăieri a consiliului comunal al Vêrșetului, Sêrbii, dând mâna cu Nemții, care până acum era cam în doi peri și nu se prea expuneau, au reperțat o frumoasă învingere asupra haitei de funcționari, care țin să maghiarizeze poporația Vêrșetului. Propunerea făcută de un sêrb radical, ca toate holdările consiliului comunal să se iese în trei limbi, a întrunit majoritatea, deși cei vre-o câți va senatori căpătuiți s'au făcut lumtre punte, ca să nu se iese o astfel de hotărîre. Înfrățirea Sêrbilor cu Nemții din sudul Ungariei e de bun augur pentru luptele împotriva heghemnilor.

Tinerimea cehă contra urei naționale.

Casul relatat și de noi eri despre omorirea unui student ceh prin un student german a produs, se vede treaba, adâncă impresiune în unele straturi ale celor două popoare îndujmănite din Boemia. Ca primul rezultat îmbucurător al acestei sguduri sufletești eacă ce se vestește, și încă prin telegraf din Praga:

„Reuniunea literară a studenților universitari cehi „Slavia” s'a adresat ziarelor germane din Praga, cu rugarea de a publica următorul apel:

Cătră studențimea germană!

„Intre studențimea cehă și germană s'au ivit niște stări, cari nu pot dăinui mai departe din cauza că s' de nesuferit. Noi, studenții cehi, membri ai reuniunii literare „Slavia”, în urma afacerii Biberle-Linhart, considerăm ca o datorință a inteligenței, a păși energie în față contra unor astfel de ecescențe ale intoleranței. Prin urmare, laolaltă cu colegii noștri (adică din celelalte reuniuni academice. R. „Tr. P.”), precum și cu compatrioții noștri, pe cât numai ne vor ajuta puterile, vom lucra întru menținerea păcii și întru egala îndreptățire. Cu același drept vă cerem și vouă, colegi, întru cât osândiți ațăfârșile dezarte, necinstite, a lucra și din partea voastră în tot d'aura și pretutindeni în această direcție.”

Apelul e iscălit de presidentul și secretarul reuniunii.

De sigur numai cinste și laudă merită tinerimea, care pășește așa deschis și loial, dacă nu tocmai întru deplina extirpare a urei naționale, cel puțin întru delăturaarea ecescențelor și și asta tocmai atunci, când un membru distins și iubit al ei a căzut victima acestei uri.

Germania-Jună.

(1830—1848)

Luft, Luft in den Massen! . . .
Gutzkow: Nero.

XI.

Spiritul revoluționar al Germaniei-June firăște, că s'a afirmat mai cu aplomb în direcție națională.

Decât, că nici aci n'avem de remarcat fapte mărețe sau opere literare de o însemnătate deosebită. Nici în privința aceasta n'au muncit cu sistem stabiliți. Felul de procedură a fost acelaș: jurnalismul și foiletonismul erau mijloacele prin cari își strecurau în multime ideile revoluționare. Pretensiunile lor nu le îmbracă în vre-un program fix.

Libertate absolută era unicul lor program politic.

Tonul în care se adresau masei era acelaș ca și în criticele lor literare: sarcastic, zeflemist, adese ori brusc, încât adeseori, judecând după acest ton, și-se par dușmani ai cauzei, ce voiau să o aperse prin asemenea tactică. Eată cum motivează, sau chiar justifică Borne acest jargon de scriere a Germaniei-June:

„Condamnarea fără humor, e foc fără lumină. Critica are nevoie deei de glumă. Ea este brațul pe care sêracul îl încolăcește în jurul bogatului și prin care mitețul învinge pe cel mare. Gluma e un principiu democratic în împărăția spiritului.”

„Încât pentru Germani, ei trebuie mereu condamnați și supărați, căci numai aceasta le mai poate ajuta. Dar' să nu-i superi numai pe singuraticii, asta ar fi o nedreptate, trebuie să-l năcăjești în masă. Trebuie să strănști în dînșii măchnire națională, cea dintăiu va aduce cu sine aceasta din urmă.”

„Ziua-noaptea trebuie să le strigi: Voi nu sunteți națiune, voi nu meritați să formați o națiune.”

„Nu e permis să vorbești cu dînșii înțelepțește, ci cât se poate de pățimaș. . . Căci un popor e ca un copil, pe care trebuie să-l mustrî, trebuie să-l pedesești pentru ca să se îndrepleze. Dar' să fi sever numai în aparență. Pe buze să ai mânie, dar' în inimă dragoste desevrșită.”

Și întreaga Germanie-Jună astfel era „cu mânie pe buze, dar' în inimă dragoste desevrșită” față de poporul german.

Eliberarea Elinilor de sub jugul musulman, revoluția polonă, mișcările din Italia și mai ales revoluția francesă, despre cari am făcut a-

*) Ludwig Borne: Aus meinem Tagebuche. Ed. Roclam. pag. 51.52.

mintire la început, erau izvoarele la care se adăpau acești scriitori cu scop de a sêmăna aceeași sêmînță și pe pământul Germaniei, să ațte focul care să prefacă în cenușe baraca medievală, sub care libertatea se ținea încătușată.

Prima dovadă despre puțină claritate în scopurile și principiile lor politice este entuziasmul lor pentru elenism. Mai ales Wienburg în des amiutita scriere „Aesthetische Feldzüge” face mult șgomot în jurul modernisării spiritului elen, ca cel mai puternic pactru delăturaarea stărilor reacționare. Cere adevăcă, ca statele germane să și primeneze constituția după forma liberală a constituției ateniane de pe timpul clasicismului, abandonând toate bazele feudale. Aceste idei s'au și răspândit încât tinerii de pe la diferite universități și'au formulat pe basa lor un crez politic, agitând ideia panhelenismului. Din această școală a făcut parte și cunoscutul compozitor și estetic Richard Wagner, care proclamase principiul, că „este o fericire ca pentru o oră de viața elenă să-și dai viața întreagă”...

Amintim acest curent, fiind-că el probează cât de însetată de libertate era o parte a bărbaților de știință și cum se agățau de ori-ce principiu, de la care puteau să aștepte răsturnarea stărilor de opresiune politică.

Luptători naționali de pur sange au fost însă fruntașii acestei școale: Borne și Heine. asupra cărora vom spune aci și câteva date biografice.

Permitem că ambii acești ideologi au fost de origine israelită, dar' trecuți la creștinism. Considerând însă că ambii au făcut istoriei și literaturii germane fală prin activitatea lor și că în această activitate n'au manifestat acea fire ovrociască comună altor scriitori din această rasă, cari iau literatura drept meserie de speculă, — este o colosală nedreptate din partea criticilor, de a le imputa acestora proveniența lor de rasă și a le nesocoti meritele, cu desconsiderarea obiectivității.

Critica literară, condusă de ură și dispreț de rasă, cum o vedem zilnic și cum s'a încetățenit și ea la noi, săvârșește un păcat față de principiul echității, care își impune în știință și literatură mai mult ca ori și unde, ca să dai Cesarului ce este al Cesarului. Progresul cultural va șerge cu încetul aceste preocupățiuni și bariere medievale și va stabili de sigur echilibrul demnității. În Germania de azi se și observă întoarcere spre această cale. De un timp încoace se vorbește cu mai mult respect de acești scriitori.

Era și timpul suprem ca să recunoască importanța scriitorilor Germaniei-June. Căci cine nu va suride de procedura falsă și ingrată a criticilor germani, cari în revistele lor timbrează bună-oară pe Heine de trădător de patrie, îl insultă și nu îngăduie nici măcar să se ridice un bust în locul natal *), — pe când în taină el este cel mai cetit și mai popular poet, care în zeci de ediții și în zeci de mii de exemplare se răspândește an de an, ale cărui versuri în sute de melodii sunt cântate în toate casele germane, în saloane ca și în colibele țărănești! Ce ironie. să nesocotești pe acest poet, care incontestabil e cel mai original și cel mai mare geniu liric al veacului nostru! . . . Rămâne însă constatat, că deși popularitatea lui Heine în Germania crește din zi în zi, cei mai fervenți adoratori ai lui încă tot sunt streinii și în primul rând Francezii.

Heine și Borne, deși fac parte din unul și acelaș curent literar, sunt foarte deosebiți ca temperament și caractere, cât și ca bărbați politici.

Ludovic Borne s'a născut la 6-Maiu 1776 în Francfort (langă Maina), — în acelaș oraș deci ca și Goethe. Numai că între ambii erau mari deosebiri de castă. Goethe, flu de patrician, a rămas în toată viața sa aristocrat și în scrierile sale, fără a avè mare pricepere pentru binele

*) În privința aceasta Germanii par a fi foarte scrupuloși. Astfel în anul trecut locuitorii din Stetin n'au îngăduit ca să se ridice un bust în locul romancier Konrad Thehman, din motiv că ar fi fost — ateu.

obștesc al masei de jos, al poporului. Börne însă, născut și crescut într-o „mahala” ovrască, a văzut zilnicele miserii și a prins de timpuriu îndemn de a se opune în contra apăsării și persecuțiunii. În viața sa întreagă a și rămas democrat radical și dușman neîmpăcat al lui Goethe. Adese ori a ridicat acuze în contra acestuia, că n'a intervenit nici când și nicăieri, ca să cucerească favoruri pe seama poporului. El aseamănă cu Dante, cu Alfieri, Montesquieu, Rousseau și Byron, cari deși aju și la mari înălțimi de spirit, totuși au adus jertfe pentru triumful dreptului și al libertății, pe când Goethe a manifestat un egoism odios. „Goethe ar fi putut fi un Hercule, ar fi putut să-și elibereze patria sa din colosala necurătenie, dar' el s'a mulțumit ași culege merele de aur ale Hesperidelor, ce și le-a ținut pentru sine”. — zice Börne în memoriile sale *) arătând astfel, că dacă Goethe cu toată influența sa s'ar fi întrepus pentru libertate, aceea n'ar fi întârziat în triumfare. Börne — zice Brandes — atacă pe Goethe, fiind de credința, că dacă acela ar fi intervenit la timp cu un protest energic, ar fi putut împedea hotărârile de la Carlsbad și ar fi asigurat astfel poporului german libertatea presei și alte proprietăți spirituale. Intre asemenea condiții critica lui Börne asupra marelui măiestru al literaturii germane își are baza în sentimentul național și în vederile sale democratice și sunt justificate astfel chiar și cele mai necrutătoare expresiuni de condamnare.

Harie Chendi.

UN CAS GRAV.

Numirea dlui *Ion Gheție* de director al gimnasiului din Năsăud a produs cea mai mare indignare nu numai în Năsăud și jur, dar și în tinerimea universitară năsăudeană. Publicăm mai la vale o epistolă către „noul și fericitul director” impus de guvern, *Ion Gheție*, pe care o primim dela un fiu de grănițer student universitar.

Eată epistola:

Lui
Ion Gheție
profesor gimnasiaș

in
Năsăud.

Esti numit director al gimnasiului grănițeresc românesc din Năsăud. — Acest institut e curat grănițeresc, fondurile ce-l susțin sunt câștigate prin sîroaie de sânge, ce moșii și strămoșii noștri, pe nenumăratele câmpii de luptă pentru *Impărat și patrie* l-au vărsat. A fost și este un institut de cultură românească, de unde multe mlă-

*) Op. citat. pag. 58.

dițe ale neamului nostru s'au înzestrat cu cultură și simțământul național, unde moralitatea a fost și este cea mai scumpă doctrină. — La acest institut de model, ai ajuns și Dta ca profesor.

Ai venit din satul D-tale natal cu o umbră-căminie murdară, cu o umilință din care nime dintre patronii gimnasiului nu au putut cugeta, că în câțiva ani se va desvolta o aroganță și dispreț către binefăcătorii D-tale, pe care D ta astăzi le-ai dovedit.

Ai câștigat ecalificațiunea de profesor cu ajutor grănițeresc și ajuns odată la pîne te-ai aruncat în brațele celui mai urgent om de pe valea Someșului, în ale patronului D-tale, a dlui *Ion Ciocan*. Grănițerii au făcut din Dta ceea ce astăzi ești; ei te-au adăpostit, ei te-au susținut și te susțin. Și un om bine crescut, înzestrat cu simțământul recunoștinței nu așa purcede, ca dta.

În loc de recunoștință ai dovedit desconsiderare, în loc de mulțumită ai dovedit că disprețuești pe acei cari om cu diplomă te-au făcut. Te-ai pus de nenumărate ori în conflict cu patronii gimnasiului nostru, ca să satisfaci dorinței patronului D tale.

După ce om te-au făcut grănițerii, după ce de sărăcie ai scăpat, lucruri, care dela un profesor nu se pot aștepta ai săvârșit. Ai pămuit moralitatea publică în atâtea rânduri. Prin purtarea D-tale nu profesor, care să propovăduiești tinerilor morală și știință, ci alt post trebuia să ocupi. Prin faptele D-tale ai devenit și ești cel mai disprețuit om atât înaintea inteligenței, cât și a poporului român din Năsăud și jur și astăzi nerușinarea ai că cu capul pe sus să percurgi stradele Năsăudului.

Faptul numirii D-tale de director se explică. Guvernului îi trebuie un om, care în timpul cel mai scurt să-și îndeplinească pofta draconică, de-a ruina cât mai curînd gimnasiul nostru și acest individ numai și numai D-ta poți să fii. Primind acest onorific și însemnat post, de care D-ta nu ești vrednic, ba după faptele ce le ai săvârșit nici ca profesor nu ar fi permis a funcționa — te-ai pus în conflict cu întreg ținutul grănițeresc, cu toată suflarea românească. Urmările acestui pas numai D-ta singur le vei suferi.

Sunt adănc convins că fruntașii someșeri și patronii gimnasiului vor ști să-și apere drepturile atât de greu călcate, vor ști să delătore o lipitoare, un lingusitor și om ca D-ta, punând ca director un om vrednic, un om care e garanță, că numai intereselor institutelor noastre naționale și a poporului român va servi.

*

Când vin în public cu această epistolă către D-ta, cred, că exprim voința colegilor mei grănițeri, cari am absolvat gimnasiul din Năsăud, cari toți cunoscându-ți faptele D-tale îți declar, că te desconsider, te priveac ca pe cel mai mare dușman al institutelor noastre grănițerești, atât de scumpe nouă, ca o unealtă în mâna gătuitoarelor vieții noastre politice culturale românești.

Cei preste 30 de universitari grănițeri încă vor lucra pentru delăturarea D-tale, căci om ca Dta nu vom suferi la cărma institutelor noastre.

Primește ce-a ce cugeti că-ți păstrez.

Budapesta, la 31 Ianuarie 1899.

Vasile Virgil Moisil.
medicinist.

Revista externă.

Status quo în Balcani.

Acum vre-o zece zile începură a sbura, cu aparențe mai corecte de cât altă dată, din diferite izvoare, știri despre „apropiată răscoală în Macedonia”, sau cel puțin, în primăvara când începe a se topi zăpada. Ca și în toți anii. Paralel cu aceste știri, tel-graful în fiecare zi vestește, că Poarta câte trupe și munițiuni trimite în această provincie poliglotă balcanică.

Totdeauna însă și sultanul atrăsese și el, în audiențe anume, atențiunea ambasadurilor austro-ungar și rusești din Constantinopol „spre agitațiunile Macedonenilor ce trăiesc în Bulgaria”. Austro-Unaria și Rusia și facuseră atunci îndată pași necesari în Sofia, „recomandând guvernului bulgar a priveghia acea mișcare, spre a preîntîmpina complicațiuni. Ear' „P. Lloyd”-ul de atunci aflase „dintr'un alt izvor autentic, că protestațiunile Rusiei în Sofia aveau un ton foarte serios”.

Peste patru zile același oficios scria:

„Această știre (despre pășirea celor două puteri) este confirmată din nou earăși din altă parte, ear' impresia ei întărită încă prin adaosul, că contele *Muraviev* a comunicat ambasadorului turcesc din Petersburg, că Austro-Unaria și Rusia s'au îngrijit, ca statele balcanice să nu pună în mișcare chestiunea macedoneană. Această acțiune, zice izvorul, se consideră ca un semn al reînvierii acelei înțelegeri motivate, care se încheiasă în ultimele zile ale lunii Aprilie din 1897 între Austro-Unaria și Rusia. Și ca atare e cu lucrurie salutată”.

„P. Lloyd” face următorul comentariu informațiunei:

„Numai vorba reînvierea nu e bine aplicată aici, căci ceea ce niciodată nu murise nici slăbise, nu rînvie, ci trăește simplamente tot mai înainte. Din spiritul înțelegerii de la 1897 care nici pe un moment nu s'a stîns, a purces cea mai nouă acțiune comună a Austro-Unariei și Rusiei,

ca urmare firească a unui paș analog de la 29 Aprilie 1897, prin care guvernelor din Belgrad, Sofia, Țetinie și București fusesă comunicat, că suveranii Austro-Unariei și Rusiei sunt tare hotărâți a menține pa- cea generală, ca principiu de ordine și statut-ul quo în peninsula balcanică.

„Această hotărîre există astăzi tot așa de nesguduită ca și atunci, ear' domniile agitatorilor din Balcani vor binevoi a i-se mai acomoda încă o vreme oare care”.

Știrile sosite pe la sfîrșitul septemănei trecute vestesc, că „admonierile ce le-au adresat Austro-Unaria și Rusia în Sofia în cauza mișcării macedonene, n'au rămas fără efect. Guvernul bulgar a dat asigurări cele mai formale, privitor la intențiunile sale și a declarat, că va orîndui măsurile necesare la graniță, pentru a împedeca trecerea de bande armate din Bulgaria în Macedonia”.

Din toate acestea reiese perfectă înțelegere între cele două puteri privitor la status quo în Balcani.

Krivány în Arad.

Krivány János, prototipul slujbașului hoț, a sosit eri în Arad. Nu pentru-ca să i-se deee prilej a-și continua viața galantă și plină de aventuri, pe care o ducea când era îngrijitor peste banii orfanilor, ci ca să i-se dicteze osândă.

Osânda nu va fericii însă pe bietul popor din comitat, de pe a cărui spinare adunătura de străini din congregația comitatensă a hotărît să scoată sutele de mii mîncute de *Krivány*, cu amicii lui de orgii împreună.

Giugulit și dezmiardat de toți soții lui de funcție, *Krivány* a profitat de ocașie. Banii încredințați lui i-a furat, căci nu putea să joace pe domnul, pe cavalerul, decât într'un astfel de chip. Când fusă a văzut, că hoțiile i-se înfundă, și-a luat tălpășița, ear' socotelnicii de pe la comitat și de prin ministerii s'au apucat să facă ei aceea ce colegii lui *Krivány*, de orgii nu au avut vreme să facă: să sconteze cassa, să cerceteze socotelile și să descopere enormele sume de bani delapidate.

În cele următoare vom da amănunte despre aducerea în Arad a lui *Krivány*.

Predarea lui *Krivány*.

Poliția de stat a Austriei a condus pe *Krivány* până la *Marcheg* unde îl aștepta nou numitul inspector al temniței din Arad, *Dez-să Mihály* și încă un pîrcălab. Dela *Marcheg* *Krivány* a fost dus în trăsura până la prima stațiune ungurească, unde a fost așezat într'un despărțământ separa' al unui cupeu de cl. III.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”.

IDIL.

În strămoșoara de cămară
Dai cu mâna de pîreți,
Doarme mama cu copilul
Cel bălai cu pîrul — creț —
Doarme, doarme fericirea
Cari pre sus e de măsură — — —
Răsăfată — rumenită
Și cu mînile la gură — — —

S'a tot dat de-a prestevala
Pîn ce 'n urmă — răsăfat
Adormit-a gol copilul — — —
Și de-a latul peste pat,
Ea 'l acopere cu straiul
Cel mai cu șuvițe moi — — —
Și să nu-i smintescă somnul
Într'un colț să face — sloi.

Nici nu doarme — — — făr visează
Tot cu sufletul pe drum —
Și cu mâna pe copilul
Car' se mișc — acum — acum
Doarme, doarme fericirea
Cari pre sus e de măsură
Răsăfată — rumenită
Și cu mînile la gură —

Eu m'apropiu — — — cerșitoare
Și cerșesc la mama 'n dar,

Să mă lasă și pe mine
În genunchi l' al ei altar — — —
Să m'aplec și eu odată
Spre copilul — adormit — — —
Să-l sărut și eu ca deusa
Pe obrazul — rumenit.

DORINȚĂ.

Mi-e dor nespus,
S'ascult al apei ropot.
S'aud în sat
Tocitul glas de clopot.
La gura rîului
Să șed uitată
Să mai visez
Viața — ca odată.

În fereagă
La mal să-mi aștern patul
Din vîrf de deal,
Prin neguri, să vîd satul.
La gura rîului
Să șed uitată,
Să mai visez
Viața — — — ca odată.

Mi-e dor — să trec
În fuga mare podul
Mi-e dor — nespus
De casa — cu polmodul.
La gura rîului
Să șed uitată,
Să mai visez
Viața — ca odată,

Lacrăma.

Când a simțit Isus pe cruce
Că suferința s'a gătat
Și că puterea 'ncet se duce,
În parte capul și-a plecat
Și-o lacrămă voind să scape
Al îndurării sale somn,
A fost sorbit așa se zice
De-al crucei sfînt și rodnic lemn.
Și din cea lacrămă pustie
Și plînsă fără mărturii
A răsărit viața de vie,
Isvorul cel de veselii.

NU MI-E DAT.

Nu mi-e dat în lume mie
Să pricep al lunei gol
De mă 'nchin la liturghie
Dau cu fruntea de pistol,
Secer ură și urgie
Ori ce bine aș sîmăna,
Nu mi e dat în lume mie
Făr a plînge — și-a cânta.

DOUË MAME.

— Vai că nu se mai trezește
Doarme dus până la șapte.
Și-e dor să'l mai sărute
Sinurile-o dor de lapte
Ea s'apleacă peste leagăn
Și din sinul desvîlit

Pică stropi de rouă albă
Pe copilul adormit.
Într'un colț o copilă
Strînge-un lemn uscat la pept
— Puilul meu e bun, mămucă
Nu mai doarme, e deștept!
M. Cuntănu.

Din trecut.

Trecutul vieții mele,
Seris de-al sorții cronicariu,
L'am aflat în bucațele
Ros de al vremurilor cariu.

Și prin astea sfînte moaște
Resfoiesc lângă cămin,
Dar' nu mai pot recunoaște
De-am avut și trau senii;

Căci dulcele, scris cu miere
L'a ros cariul mai însporiu,
Ear' amarul scris cu fere,
Hoțul, l'a lăsat în toriu!

Bucațelele cuprinse,
Cu amarul le a păstrat;
Și-s întregi, și ne-atinse
Și le pot ceti curat...

Hoț de cariul de le ai fi ros,
Cum ai fi crepat frumos!

In Budapesta.

Trenul de catre Marcheg a sosit in Budapesta Luni sara la orele 8 și 45 minute. Dela gara de Vest pân' la cea de Ost, Krivány a fost dus într'o trăsură. Când au sosit la gara de Ost, trenul de către Arad plecase și astfel Krivány a fost condus la temnița centrală din Budapesta, unde a dormit preste noapte.

Eri dimineată, la orele 8 a fost dus iarăși la gara de Ost, care era plină de lume, curioasă să vadă pe vestitul Krivány.

Cupele fiind țesute de public. Krivány a fost condus în vagonul de servicii postale și numai după ce sau mai împuținat călătorii, a fost bîgat într'un cupeu de clasa a III-a.

Din Pesta până la Arad.

Pe drum, Krivány să purta cât se poate de nepăsător. La Solnoc a întrebât inspectorul, că câtă vreme poposește în Solnoc?

— Zece minute, fu răspunsul inspectorului.

— Numai? Pentru atâta nu merită să ne dăm jos.

Iu Ciaba a zis Krivány, că nu se va da jos din tren, deși o jumătate de oră poposea trenul. Prăzgul a dorit, ca să l'ie în Arad. Din ce se apropia trenul și din ce se apropiau ținuturile cunoscute dejel, din ce devenia mai nervos, ba l'au năpădit chiar și lacrimile.

Sosirea în Arad

La orele 3 și 55 minute a sosit în gara din Arad trenul care aducea pe Krivány. Publicul ce-l aștepta n'a fost mare, c'ei fusese păcălit mai de multe ori, când s'a dus la gară, cu gândul să-l vadă, când sosește. S'a fi fost cu totul vre-o 50 de-curioși.

Krivány, care se afla în ultimul cupeu, s'a coborît din tren și la braț cu inspectorul temniței au încunjurat trenul și prin o ușă laterală a gării a fost dus într'o trăsură ce se afla înaintea gării.

Publicul care aștepta să vadă pe zdrențosul Martin Sautner din Viena, s'a înșelat. Krivány era îmbrăcat foarte frumos cu palton de eană, negru, pantaloni vineții, joben negru, guler ca laptele de alb, cravată roșie. La față, nu s'a schimbat mult. E mai gras puțin și lipsit de barbă, de care l'au desprementit în Viena. Când s'a suit în trăsură un gureș din public a strigat: „Duceți pe jos tâlharul, las' să fie de ris". Krivány la auzul acestor cuvinte s'a făcut ca racul de roșu.

La comitat.

Înainte casei comitatului îl aștepta un public imens. La puțini le a fost dat să l'vadă, căci trăsură a intrat în curtea casei comitatului, unde părălabii nu au lăsat pe nimenia să intre.

Îdată ce a sosit în localul inspectorului, s'au început formalitățile prescise de lege. Mai întâiu a fost condus în catastrul robilor, dându-i-se numărul 196.

Contrast.

Un moș cu capul gol în soare
Tăia la lemne pe un plaiu,
Ca să și câștige din sudoare
Celea de lipsă pentru traiu.

Dar' din nemernica-i secure
Și din stejarul noduros,
Numai echul din pădure
Avea din când în când foios...

Și rupt de trudă, bietul tată,
Ofta spre ceriuri, des căutând:
Ori lemnul ăsta crape 'ndată,
Ori moarte, vino, mai curând!...

Ear' sus pe culmea cea măreață,
Turistul tînăr și îndrăneț,
Sta admirând, de sub verdeață,
Ale naturii frumuseți...

Și'n alintata lui plăcere,
El asculta cu mare drag
Ecoul ce eșia 'n tăcere
Din truda bietului moșneag...

Românul Bortosiu,

Postat între doi părălabi armați până în dinți, i-s'a luat naționalul. La întrebarea că dorește să trăească din costul statului, Krivány a răspuns:

— Nu, pe spesele mele mă voi nutri.

După ce a fost poftit să șadă, până ce îl cercetează medicul, a fost predat sergentului temniței, care l'a dus în celula nr. 12 a cărei ușe a fost zăvorâtă de un părălab.

Aseară subprocurorul reg. Victor Lehmann a fost în temniță și răstimp de o oră a luat dispoziții ca Krivány să fie separat de ceilalți robi.

Judele de instrucție Nyirő, aflându-se la Sânt-Anna, prima ascultare probabil că un alt jude o va face.

NOUTAȚI

Arad, 32 Ianuarie n. 1899

Disprețuirea Ungurilor. Supusul prusiatic Cristian Erbprinz von und zu Kraft Hohenthal, care are un venit de vr'o 6 milioane la an, a cumpărat păduri și multe din piscurile Tatrei, cu care Unguri atâta să fâlșesc. Prințul german, vîzînd cît de gâlăgios și de sumeți sunt membrii elitei maghiare, a dat poruncă pădurarilor ca pe nici un puț de Ungur ori Ovreu să nu-l mai lase să mai facă excursiuni pe munții Tatra. Această opreliște îi ustură foarte pe Unguri și unii mai îndrăneți dintre ei fac chiar propunerea, ca parlamentul să aducă o lege, cum are d. p. Rusia, ca proprietarii de moșii să șadă în țeară. Prin aceasta gîndesc ei, că vor sili pe prințul Hohenthal să și vîndă averea din Ungaria.

Principesa Bulgariei, Maria Luisa de Parma, a murit eri, Marți, în urma facerii înainte de vreme, dînd viața la o copilă. Emoțiunea, precum e lesne de înțeles, în Bulgaria e mare în urma acestei nenorociri, ce pe neașteptate a ajuns pe prințul domnitor.

Deputație românească la Perczel. În decursul ședinței de eri a dietei maghiare s'a prezentat o deputație de 10 țărani români, conduși fiind de avocatul Dr. Tábor Sándor din Bánffy.—Hunyad. Țăranii sau plâns în potriua notarului lor din Meregheu, comitatul Clujului, Siko Kánuth care i-a despoiat. La vîzul deputației țărănești, deputații parlamentului s'au înholbat cu toții. Promițîndu-le că le va implini cererea, țăranii, ei că ar fi strigat lui Perczel un „să trăiască" la cea ce Perczel ar fi zis un: „Mulțam" în limba românească.

Meritul lui Ghetie. „Pesti Napló", luînd notiță despre numirea volnică a directorului din Năsăud, spune că „ministrul de Culte nu a întărit de director pe Dr. Tanco ci cu conducerea Institutului a fost încredințat autorul dicționarului Ioan Ghetie, cunoscut după simțmintele sale maghiare."

† **Dr. Vasile Glodariu.** Corpul profesoral dela școalele medii și superioare gr.-or române din Brașov a dat următorul anunț funebrel despre moartea eruditului profesor:

Corpul profesoral dela școalele medii și superioare gr.-or române din Brașov aduce cu inima întristată de durere la cunoștința tuturor amicilor, colegilor și cunoscuților, că emeritulul său membru Dr. Vasile Glodariu profesor gimnasial în pensiuie, s'a mutat la cele eterne în 16 Ianuarie v. 1899 la ora 11 și 1/2 din zi, în etate de 67 de ani, în anul al 5-lea al binemerității sale retrageri, urmate după un serviciu de 31 de ani ca profesor, pe care defunctul l'a implinit cu o rară abnegațiune și cu mult devotament la institutul nostru.

Rămășițele pămîntești ale neuitatului nostru coleg se vor depune la eternă odihnă din locuința sa, str. Prundului nr. 20, Luni în 18 l. c. st. v. la oarele 2 p. m. în cimiterul bisericii Sf. Nicolae din Scheiu. Fie-i țărîna ușoară și amintirea lui în veți

neuitată! Brașov, în 17 Ianuarie st. v. 1899. Corpul profesoral dela școalele medii și superioare gr.-or. române.

Veste despre Ioan Orth. De când a dispărut „Santa Margherita" multe știri s'au lăptit despre Ioan Orth și despre soții lui de drum. Știri pozitive însă nu a sosit nici una. Acum se vestește din Triest, că un fecior, cu numele Paricurich, care a pornit împreună cu Orth, a scris o epistolă la părinții săi din Costrena, în Croația. Epistola e datată din America sudică. În epistola a doua promite, că va comunica vești despre aventuriosă-i călătorie. Aserțiunea, că Ioan Orth, fostul archiduce, trăește, devine tot mai verosimilă.

Cetățeanul de onoare al Vêrșetului. Representanța comunală a Vêrșetului a ales cetățean de onoare pe fostul president al casei deputaților, Szilágyi Dezső. Prin aceasta au vrut vêrșetenii să și arete displicerea față de guvern, care între mameluci numără și pe deputatul Vêrșetului.

Episcopia Bacicăi. În locul răposatului episcop sêrbesc Opacici, patriarhul Brancovici a numit locșitor pe O. Joanovici. Căpeteniile dieceșei vacante, după cum se scrie din Neoplanta, sunt foarte îngrijorați, că guvernul din Pesta va numi earăși vr'un administrator, după cum s'a întemplat cu episcopiile din Buda și Vêrșet.

Usurari scêrboși. Ovreei Berger și Horvath Mór au fost deținuți fiind-că doi ofșeri au făcut arătare, că fac o usură în cele mai — ovreești. Dar' usurarilor, care despoae pe bieții țărani români, când le vor veni rîndul să fie deținuți?

O minune de copil. După-cum spune o gazetă din America în orașul Dennis Lawrence lumea aleargă din toate părțile ca să se minuneze de predicile ce le spune un copil numai de 5 ani. Mititelul apostol în toate părțile predică, că:

— Aduceți pe păcătoși la mine, pe aceia cari vor să se pocăiască! Mai zilele trecute copilul a fost dus în o biserică din New-York unde s'au adunat ca la vre o 3000 de oameni, cari doriau să audă predica minunăției de copil. La început au început să glumească cu micuțul copil, dar' când acesta a început să răspundă fiecărei întrebări, cei de față au fost cuprinși de o groază oare-care. Bărbați și femei, cu sutele ingenuunchiau împrejurul copilului, care, cu glas respicat, a rostit o prea frumoasă predică, pe care obștea, așa zicînd, a sorbit-o.

Rămășițele unui cimiter antic. Pe moșia unui proprietar din Arad, a lui Kristyory, s'au dat de urmele unui cimiter. Făcîndu-se niște șanțuri s'au desgropat oase omenești, lângă care s'au aflat și vase, unele sparte alte sunt întregi. Săpăturile se continuă.

Postă, nu glumă Primim azi din „La Roumanie" n-rii dela 12/24 Noembrie și dela 1/13 Decembrie 1898. Pe unde vor fi stat, numai posta unguerească poate să ne spună!

Se caută, pentru o cancelarie advocațională, un tînăr român, jurist censurat, eventual doctor în drept. Cei cari doresc să reflecteze, să se adreseze redacțiunii noastre.

Se recomandă, ca scriitor în cancelarie advocațională ori de alt soi, un tînăr român. S'ar angaja în condițiuni modeste.

Cei ce ar dori să aibă „Tribuna Poporului" de pe anii 1897 și 1898 să se adreseze la mine avîndu-o în stare foarte bună

și completă. Asemenea am în stare bună și „Foaia Poporului" de pe anii 1894, 1895, 1896 întreagă, ear' de pe 1897 jumătate, — precum și „Revista Oraștiei" de pe 1897.

Maier, p. u. O-Radna.

Alexandru Iarda, inv.

Învitare la abonament

Decșhidem prin aceasta abonament pe Quart. I respective semestrul I 1899 la

„TRIBUNA POPORULUI"

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună 1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, avînd o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus popora de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI."

ULTIME ȘTIRI

Crisa tot ține încă!

Budapesta 31 Ianuarie.

Deși toată activitatea și vieța politică a clicelor și mai ales a fruntașilor lor, se cheltuește numai în conferințe, tîrgueli, înduplecări și alergări după împăciuire, mai mult ori mai puțin sinceră; deși în fiecare zi prietenii și doritorii ei vestesc, că „are să se întempe în proximele 24, ori cel mult 48 de ore", — totuși crisa ține mereu.

Pe când până azi ca singura pedecă a împăciuirii se considera chestiunea cu „garanții personale"; astăzi a reinviat încă una: **oposiția nu vrea să se invoiască cu revisuirea regulamentului Dietei în așa măsură, cum o cere Bánffy, ca adevă pe viitor să fie făcută imposibilă „obstrucția tehnică".**

Și deoare-ce însuși Széll este pentru o asemenea revisuire, el a declarat, că va lăsa baltă întreaga împăciuire, dacă oposiția nu se va învoi.

Spre a putea învinge cu mai multă liniște, tîgnă și aceste ultime pedeci, Dieta s'a amănat cu de la sine putere, pe Sîmbetă, 4 Februarie.

Așa dar' „ex-lex"-ul va dăinui cel puțin 5 săptămâni.

Editor: Anrel Popovici-Parcianu.
Redactor responsabil: Ioan Rusan Sirianu.

Bibliografie.

„Transilvania“, organul „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român“. Director Dr. C. Diaconovich. Nrul de pe Nov. și Dec. are următorul Sumar: La Finea anului. Descântece de dragoste (din Banat). Descântece de deochiu. Statistica Românilor din Transilvania în 1733, de N. Togan. Din despărțiminte Știința literatură și artă: „Revista Economică“ Anuarul financiar și economice pe 1898, de Petra-Petrescu. Partea oficială.

La tipogr. „Tribuna Poporului“

să execută tot soiul de

Cărți de vizită

Tiparul cel mai variat și mai frumos.

Prețurile mai mici ca ori și unde.

Călimdarul Minervei

Cel mai valoros și mai frumos calendar din câte au apărut până acum în limba rom.

Intreg cuprinsul e original.

Cele mai minunate ilustrațiuni ce au ieșit din alelier tip. românesc.

Multe din ele reprezintă localități și porturi din Ungaria și Transilvania.

Călimdarul acesta apărut în tipografia Minerva din București e atât de bogat în cuprins atât de frumos în cât ar fi o pagubă pentru preoții, învățătorii, notarii, advocații, medicii și toți inteligenții români, dacă nu s'ar cumpăra acest călimdar pe 1899.

Prețul 90 cr. trimis franco.

Se poate cumpăra dela Administrațiunea „Trib. Poporului“.

Arverés jegyzőkönyv szerint foganatosított árverés hatályon kívül helyezése mellett az utó árverést a végr. törvény 163 §-a értelmében azzal a feltétellel hogy az árverés által a. C. 1. alatt bejegyzett özvegyi szolgalmi jog nem érintetik elrendelte minek folytán a nagyhalmágyi kir. bíróság kertletében fekvő és az Acsuva községi 94 frt tllkvben A. I. 1—6. 8—24 sor és 1944. 440. 449. 491. 579. 813. 1869. 1879. 1891. 1892. 1914. 1920. 1925. 1930. 1901/a 1943. 2049. 2066. 2097. 2101. 2103. 2105. 1903 h. r. számok alatt felvett ház beltelek és külállományi földekből álló ingatlanok 551 frt — krban megállapított kikiáltási árban az 1898 évi február hó 23-ik napján d. e. 10 orakor Acsuva község házban megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fognak eladás alá kerülni u. m. 1) Az elárverendő ingatlanok semmi esetre sem fognak az utóajánlatban foglalt ígéreten alól eladatni.

2. Árverelni kívánok tartoznak az ingatlanok becsárának 10 % át vagyis 55 frt 10 krt készpénzben, vagy az 1881: évi november hó 1-én 3333. sz. a. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpa pirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60 ter. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezésével kiállított elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételért 3 egyenlő részletben és pedig az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt, másodikat ugyan azon naptól számítandó 30 nap alatt, a harmadikat ugyan azon naptól számítandó 45 nap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapezában az 1881 December 6-án 39425 I. M. Sz. a kelt rendeletben e.óirt módon a körösbányai kir. adóhivatalnál mint birói letét pénztárnál befizetni.

A bánatpénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos orák alatt ezen kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóságnál és Acsuva, Csucs, Vidra, és Acsucza községek előljárósságánál megtekinthetők.

N. Halmágyon, kir. járásbíróság mint tllkvi hatóságnak 1898 évi december hó 31-én.

Frits Lajos
kir. járásbíró.

280 1—1

Sz. 1196
898 tllkv.

Arverési hirdetménykivonat.

A nagyhalmágyi kir. járásbíróság mint tllkvi hatóság közhirrre teszi hogy „Albina“ nagyszebeni tak. és hitelintézet végrehajthatónak Nyika luon Krisán volt acsuvai lakos hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 78 frt. 92 kr. tőke követelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében tekintve hogy Pfeifer Lipot m. kir. postamester nagyhalmágyi lakos az első izben megtartott árverés ellen az árverési határnaptól számított 15 nap alatt a végr. törvény 187 § a követelményeinek megfelelő utoajánlatot adott be s hogy utoajánlatot tevő a megállapított bánat pénz letétele mellett — az ujabbi árverés költségeit előlegeszte; a végr. törvény 187 §-a alapján ugyan azon törvény 176 és 185 §§-ai értelmében az 1125/tllkv 898 számu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se primesc comande pentru urmatoarele lucruri:

Circulare și prețuri-curente
NOTE
Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“ A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci
P L I C U R I

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează propmt.